

ថ្ងៃអង្គារ ៨កើត ខែជេស្ឋ ឆ្នាំខាល ចត្វាស័ក ព.ស ២៥៦៦
ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២

របាយការណ៍សង្ខេបបឋម

ស្តីពី

ស្ថានភាពនៃដំណើរការថ្ងៃបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត

អង្គការសង្គមស៊ីវិលដែលបានសហការគ្នាដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍ ដើម្បីមើលស្ថានភាពនៃដំណើរការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ កន្លងមកនេះ បានរកឃើញនូវភាពមិនប្រក្រតីក្នុងដំណើរការនៅថ្ងៃបោះ និងរាប់សន្លឹកឆ្នោតដូចខាងក្រោម៖

លទ្ធផលនៃការសង្កេតនៅក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត បានសង្កេតឃើញពីភាពមិនប្រក្រតី មួយចំនួន គឺ (១) វត្តមានអាជ្ញាធរ មានដូចជា សមាជិកភូមិ មេភូមិ មេឃុំ ចៅសង្កាត់ មន្ត្រីនគរបាល បេក្ខជនឈរឈ្មោះ មានវត្តមានឈរនៅក្នុងបរិវេណការិយាល័យបោះឆ្នោត និងពួកគេត្រូវបានកត់សម្គាល់ឃើញថា បានរង់ចាំកត់ឈ្មោះអ្នកចូលទៅបោះឆ្នោតនៅខាងមុខការិយាល័យបោះឆ្នោត ឬតាមភូមិនានានៅក្នុងឃុំ សង្កាត់។ (២) ប្រជាពលរដ្ឋមិនបានបោះឆ្នោត ដោយសារមូលហេតុដូចជា ការរកឈ្មោះមិនឃើញ និងទិន្នន័យក្នុងឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណ ខុសពីទិន្នន័យក្នុងបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត និងមិនមានឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណបម្រើឲ្យការបោះឆ្នោត (ឯ.អ) ខណៈដែលអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរហួសសុពលភាពប្រើប្រាស់ ឬបាត់បង់។

ដូចគ្នានេះដែរ នៅក្នុងដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោតនៅការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោត យើងសង្កេតឃើញមានភាពមិនប្រក្រតីដូចជា៖ (១) អ្នកសង្កេតការណ៍ត្រូវបានរារាំងមិនឲ្យចូលសង្កេត ឬ/និងមិនឱ្យចតដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោតនៅតាមការិយាល័យមួយចំនួន ដូចជាការិយាល័យ ១៣០៤ នៃឃុំត្រពាំងព្រីង និងការិយាល័យ០០៦៥ នៃឃុំសេដា ក្នុងខេត្តត្បូងឃ្មុំ និងការិយាល័យនៅទីតាំងផ្សេងៗទៀត។ (២) ដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោតនៅការិយាល័យមួយចំនួន ត្រូវបានសង្កេតឃើញថា បានប្រព្រឹត្តទៅក្នុងស្ថានភាពបិទបាំង និងខ្វះតម្លាភាព ដូចជាការបិទច្រកទីតាំងការិយាល័យ ព្រមទាំងបិទទ្វារបង្អួចការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោត ឬ/និងមិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រជាពលរដ្ឋមើលការរាប់សន្លឹកឆ្នោត។ (៣) មន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោតមួយចំនួន មិនបានបិទផ្សាយកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (១.១១០២) នៅមុខការិយាល័យបោះឆ្នោតក្រោយដំណើរការបោះឆ្នោតបានបញ្ចប់។ (៤) ការិយាល័យមួយចំនួន មិនបានបំពេញព័ត៌មានដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ បទបញ្ជា និងនីតិវិធី អំពីលទ្ធផលនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត សម្រាប់គណបក្សនយោបាយនីមួយៗ នៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (១.១១០២) ដែលត្រូវបិទនៅមុខការិយាល័យបោះឆ្នោត។

ដូចដែលអង្គការសង្គមស៊ីវិលធ្លាប់បានប្រកាសជាសាធារណៈថា ការសង្កេតការណ៍បោះឆ្នោតរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល គឺមិនធ្វើការវាយតម្លៃលើលទ្ធផល នៃដំណើរការនៃការបោះឆ្នោតនោះទេ ដោយយោងលើលទ្ធផលនៃការសង្កេតចំពោះការឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាទាំង ៦ចំណុច ដែលជាគោលការណ៍សំខាន់ៗ នៃការបោះឆ្នោតពិតប្រាកដដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ ដែលដកស្រង់ចេញពីរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ច្បាប់ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស អនុសាសន៍ដែលផ្តល់ដោយស្ថាប័នអង្គការសហប្រជាជាតិ និងភាគីពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត រួមមានស្តង់ដារអាយភីយូ (IPU) ស្តីពីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌។

យោងតាមលទ្ធផលនៃភាពមិនប្រក្រតីដែលបានរកឃើញខាងលើ អង្គការសង្គមស៊ីវិល នៅតែបន្តស្នើឱ្យភាគីពាក់ព័ន្ធ ពិនិត្យមើលការបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាទាំង ៦ចំណុច ដែលបានលើកឡើងដោយអង្គការសង្គមស៊ីវិល

វិល ជាពិសេសពង្រឹងការអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ បទបញ្ជា និងនីតិវិធីសម្រាប់ការបោះឆ្នោត អព្យាក្រឹត្យភាព របស់មន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ព្រមទាំងពង្រឹងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងការបោះឆ្នោត របស់ស្ថាប័ន គ.ជ.ប និងលើកកម្ពស់សិទ្ធិ និងតួនាទីរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត។

ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង៖

១. លោកស្រី **ចាន់ វ៉ានី** នាយិកាប្រតិបត្តិអង្គការកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ធនធានយុវជន ០១២ ៦៦៣ ៩៣៧

២. លោក **គឹម ឈន** នាយកប្រតិបត្តិអង្គការខុមហ្វ្រែល ០១២ ៩៤២ ០១៩

៣. លោក **នី សុខា** ប្រធានសមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្សអាដហុក ០៨៦ ៣៧៤ ៦៦៦

៤. លោក **យ៉ង គឹមអេង** នាយកមជ្ឈមណ្ឌលប្រជាពលរដ្ឋដើម្បីសន្តិភាពនិងការអភិវឌ្ឍ ០១៦ ៨២៨ ២១១

៥. លោក **ឡឿន គុណ** នាយកប្រតិបត្តិមជ្ឈមណ្ឌលសម្ព័ន្ធភាពការងារ និងសិទ្ធិមនុស្ស ០១២ ៩២១ ៩៦១